

BEPILLANTÁS A MAGYAR ÉS A GÖRÖG ÓVODAPEDAGÓGUS-KÉPZÉSBE

INSIGHT INTO THE KINDERGARTEN TEACHER TRAINING IN HUNGARY AND GREECE

Szilvási-Bódis Zsuzsanna

Összefoglalás

Jelen tanulmányban képet kaphatunk a Magyarországon és a Görögországban ma érvényben lévő óvodapedagógus-képzés rendszeréről és néhány jellemzőjéről, az azt szabályozó központi dokumentumok, valamint egy-egy óvodapedagógus-képző intézmény mintatantervének vizsgálata alapján. A bemutatás során megismerhetők a képzések struktúrája és tantárgykínálata között lévő hasonlóságok és a különbségek. A pedagógusok képzésének áttekintése előtt érdemes a két ország korai oktatási szakaszára is megismertetni, hogy láthassuk azok felépítését és kapcsolódását a pedagógusképzéshez. A két országban folyó óvodapedagógus-képzés ismertetése a magyarországi MATE Kaposvári Campus óvodapedagógus szak nappali tagozat, valamint a Krétai Egyetem hasonló képzése¹ mintatantervének bemutatásával és elemzésével történik, azonban ezek mellett más releváns dokumentumokat is áttekintek.

Kulcsszavak: óvodapedagógus-képzés, Magyarország, Görögország, képzésstruktúra, tantervek, kurzusok

Abstract

In this study, we can gain insight into the current system and characteristics of kindergarten teacher training in Hungary and Greece, based on the examination of the central documents regulating it as well as the sample curricula of two kindergarten teacher training institutions. The presentation will highlight both the similarities and the differences between the structures and course offerings of the training programs. Before reviewing teacher training, it is certainly worthwhile and necessary to introduce the school systems of the two countries, especially the early education stage, so that we can see their structure and connection to teacher training. The presentation and analysis of kindergarten teacher training in the two countries will be based on the sample curriculum used at the full-time kindergarten teacher program of MATE Kaposvár Campus and similar programs of the University of Crete, however, in addition to these, other relevant documents will also be reviewed.

Keywords: preschool teacher training, Hungary, Greece, training structure, curricula, courses

¹ preschool teacher training

Bevezetés

A tanulmányban két különböző térségben fekvő európai állam, Magyarország és Görögország pedagógusképzésének egy szegmensébe kapunk betekintést. Ez a részterület a pedagógusképzés talán legfontosabb területe, hiszen innen kerülnek ki azok a pedagógusok, akik a kisgyermeket életük legmeghatározóbb szakaszában nevelik, megalapozzák későbbi tanulmányaikat, felkészítik az iskolára, az életre. Ezért különösen fontos, hogy milyen képzésben részesülnek a leendő óvodapedagógusok. A témaválasztás apropóját a Krétai Egyetem Neveléstudományi Intézetében², valamint egy krétai óvodában szerzett tapasztalataim adták. Ezen téma választása mellett még az is szól, hogy a görög oktatási rendszer és pedagógusképzés kevésbé ismert Magyarországon.

Mindkét vizsgált ország az Európai Unió tagállama, de mivel a felsőoktatás terén jelenleg a közös európai alapelveken és célkitűzéseken kívül minden tagállam saját rendszerrel, a képzésekre vonatkozó követelményekkel, tantervekkel rendelkezik (lisd. European Commission, 2025), minden bizonnyal mutatkoznak eltérések a képzésekben. A következőkben áttekintjük a két ország oktatási rendszerének iskola előtti nevelés időszakát, majd az óvodapedagógus-képzés felépítését, oktatott kurzusait, valamint rávilágítunk az egyezésekre és a különbségekre. Ez a két ország egy-egy óvodapedagógus-képzést is végző egyetemének – a MATE Kaposvári Campus és annak Erasmus-partnerintézménye, a Krétai Egyetem – a vizsgált szakra vonatkozó tantervének elemzésével valósul meg - kiegészítve a kurzusok tematikáinak áttanulmányozásával -, esetenként egyéb vonatkozó dokumentumokra, valamint szakmai beszélgetésekre is támaszkodva (lásd 137/2018 (VII.25.) Korm.rendelet; 2011. évi CXCV. törvény; 363/2012 (XII.17.) Korm.rendelet; 63/2021 (XII.29.) ITM rendelet; Óvodapedagógus alapképzési szak szakleírás, 2024; Óvodapedagógus tanterv, 2023/24; University of Crete Department of Preschool Education, Undergraduate Studies Regulations, 2018/2019; University of Crete Undergraduate studies regulations: Department of Preschool Education, 2018/2019).

A tanulmány célja tehát mindezek segítségével a két intézményen keresztül a két ország óvodapedagógus-képzésében mutatkozó hasonlóságok és különbségek bemutatása, különös hangsúllyal az eltérésekre. Mindezekon túl cél annak az áttekintése is, hogy miből adódnak ezek az eltérések.

Az iskola előtti nevelés a magyar és a görög oktatási rendszerben

Mindenekelőtt röviden áttekintésre kerül a magyar és a görög oktatási rendszeren belül az iskola előtti nevelés. Ezen korai nevelési szakasz intézményei a bölcsődék és az óvodák.

Magyarországon 3 éves korig a gyermekek napközbeni ellátását bölcsődékben (bölcsőde, mini-bölcsőde, családi bölcsőde vagy munkahelyi bölcsőde formájában) végzik. A bölcsődei gondozás céljait, alapelveit, feladatait a Bölcsődei nevelés-gondozás országos alapprogramja határozza meg.

A bölcsődét követően 3 éves korban kezdődik a kötelező, intézményi keretek között történő nevelés-oktatás a hároméves óvodai neveléssel. Ezt követi az iskolai oktatás a tankötelezettség végéig.

A görög kisgyerekek számára 4 éves koruk előtt különféle csecsemő- és kisgyermeknevelő, gondozó intézetek (vrefikoi stathmoi, vrefonipiakoi stathmoi, paidikoi stathmoi) állnak rendelkezésre, 4 éves kortól kötelező óvodába (nipiogogeia) járniuk, 6 éves korban kezdik az alapképzés oktatást (dimotiko), ami 6 évig tart. Ezután következik a hároméves általános képzést nyújtó alsó középfokú

² University of Crete School of Education

oktatás (gymnasio), majd a szintén hároméves felső középfokú oktatás (lykeio), ahol általános vagy szakmai képzést lehet folytatni. A tankötelezettség 11 évig tart, 4 éves kortól 15 éves korig.

Az oktatási rendszerek felépítésének ismeretében megállapítható, hogy intézményi keretek között a magyar óvodapedagógusok a 3 és 6, a görög óvodapedagógusok pedig a 4 és 6 év közötti gyermekek nevelését-oktatását végzik. Az óvodáskorúaknál fiatalabb, illetve idősebb gyermekek nevelésére-oktatására a felsőoktatási vagy egyéb képzőintézmények mindkét országban külön speciális képzéseket (mint pl. kisgyermeknevelő, tanító, tanár) kínálnak.

A 19. században Nyugat- és Közép-Európában az iparosodás és a társadalmi átalakulás magával hozta az igényt kisgyermekfelügyelő és -nevelő intézmények létrehozására. Az elsősorban városban élő, dolgozó anyák kisgyermekének felügyeletét és nevelését intézményes keretek között kellett megoldani (Mészáros et al., 2000, p. 342). Azonban valószínűleg nem ez volt ezen intézmények létrejöttének legfőbb mozgatója (Vág, 1962, pp. 7–10), hanem az, hogy azokat a kisgyermeket megfelelő nevelésben és tanításban részesítsék, ahol a szülők ezt nem tudták biztosítani (Pukánszky & Németh, 1996, p. 143). A magyarországi óvodák (kisdóvók) megszületését több tényező segítette (Kéri, 1998). Ma az óvodai nevelés a köznevelés része Magyarországon, az alapfokú oktatást az általános iskola 8 osztálya jelenti (vö. Eurydice, 2025 – Hungary).

Mivel Görögország nem volt iparosodott ország, nem a fentebb említett igények motiválták az óvodák létrehozását, hanem a görög állam felépítéséhez szükséges nyelvi és nemzeti oktatás ösztönözte azt. Ezeknek a 19. század közepétől alapított intézményeknek az elsődleges célja a görög nyelv és kultúra propagálása, terjesztése volt (Vrinioti, 2014).

Görögországban ma a kétéves iskola előtti nevelés is az alapfokú oktatás részét képezi és a 2020/2021-es tanévtől kötelező 4704/2020 számú törvény alapján mindkét oktatási szint intézményeit és azok működését az Oktatási Minisztérium felügyeli. Az országban az óvodai nevelésnek kifejezetten kiemelkedő szerepet tulajdonítanak, mivel annak legfőbb célja a gyerekek különböző képességeinek, valamint személyiségének fejlesztése, ami által az óvodáskor végére eléri az iskola megkezdéséhez szükséges fejlettséget (Szabó, 2000) - ez hazánkban is az egyik legfontosabb célkitűzés.

Érdemes röviden kitekinteni a két ország óvodapedagógus-képzése legfőbb jellemzőire is. Mindkét államban egyetemi tanulmányokhoz kötött az óvodapedagógus képesítés megszerzése, de míg Magyarországon az óvodapedagógusképzés határozottan, még a képzések hosszában is eltér a tanítóképzéstől (az óvodapedagógusok 6, a tanítók 8 félévig tanulnak), addig Görögországban az óvodapedagógus-képzés hossza megegyezik a tanítóképzés idejével (mindkettő 8 félév). Ez magyarázható azzal, hogy Görögországban az óvodai nevelést az alapfokú iskolai oktatással együtt az alapfokú oktatás részeként értelmezik, és a két szint pedagógusainak képzését azonos szinten kezelik. Figyelemre méltó, hogy lakosságarányosan több képzőhely jut hazánkban az óvodapedagógus szakra, 15 intézmény, Görögországban csak 9. Magyarországon különböző fenntartású intézmények szerepelnek a képzőhelyek között, valamint főiskolák és egyetemek is, amelyek ugyanazt az alapszakos végzettséget nyújtják. Mindkét ország esetében az összes régióban található pedagógiai képzőintézmény, ami a pedagógusképzés szükségességét mutatja.

Az 1. sz. táblázatban felsorolt görög egyetemek mindegyike kínál óvodapedagógus- és tanítóképzést is. A magyar intézmények csaknem mindegyikénél ez hasonlóképpen működik, de találunk két olyan egyetemet, ahol csak óvodapedagógus-képzés folyik. Jellemzően beszélhetünk ún. pedagógusképző intézményekről, amelyek mindkét szakon kínálnak képzést.

A könnyebb áttekinthetőség érdekében a következő táblázatban láthatóak a képzésekre vonatkozó főbb információk a két országban.

1. táblázat. Az óvodapedagógus-képzés a két országban

Vizsgált ország	Képzési információk	Óvodapedagógus képzést folytató intézmények
Magyarország	legalább BA 6 félév 180 kredit	Apor Vilmos Katolikus Főiskola, Debreceni Egyetem, Eötvös József Főiskola, Eötvös Lóránd Tudományegyetem, Eszterházy Károly Katolikus Egyetem, Gál Ferenc Egyetem, Károli Gáspár Református Egyetem, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Nyíregyházi Egyetem, Pannon Egyetem, Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Pécsi Tudományegyetem, Soproni Egyetem, Szegedi Egyetem, Tokaj-Hegyalja Egyetem
Görögország	legalább BA 8 félév 240 kredit	Athéni Egyetem, Égei-tengeri Egyetem, Ioanninai Egyetem, Krétai Egyetem, Nyugat-Macedónia Egyetem, Patrasi Egyetem, Thesszaloniki Egyetem, Thesszáliai Egyetem, Trákiai Egyetem

Az óvodai nevelés célja, főbb feladatai

Magyarországon az *Óvodai nevelés alapprogramja* az a dokumentum, amely megfogalmazza az óvodai pedagógiai munka alapelveit, kereteit (363/2012. Kormányrendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról). Eszerint az óvodai nevelés általános feladatai a következők: az egészséges életmód kialakítása, az érzelmi, erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés, valamint az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása. Ezekben belül a főbb feladatok a gyermek testi szükségleteinek kielégítése, a testi képességek fejlődésének segítése, egészségének megőrzése és edzése, az egészséges életmód, a tisztálkodás, az étkezés, betegségmegelőzés segítése, az egészséges és biztonságos környezet biztosítása, a környezettudatos magatartás kialakítása, valamint speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása. Célja pedig az, hogy elősegítse az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkentését. A görög jogszabályi előírás szerint az óvodai nevelés főbb feladatai a gyermekek testi, érzelmi, mentális és szociális fejlődésének elősegítése, azon belül a motoros és mentális tevékenységek fejlesztése, a fizikai és társadalmi környezettel kapcsolatos tapasztalataik bővítése, különösen a nyelv, a matematika és az esztétika területén a szimbólumok megértése és az azokkal történő kifejezés fejlesztése, mindezek mellett az interperszonális kapcsolatok kialakítása (lásd Law 1566/1985). Célja a kisgyermekek testi, érzelmi, mentális és szociális fejlődésének elősegítése az alap- és középfokú oktatás tágabb célja által meghatározott keretek között.

Az óvodai nevelés tartalmát szabályozó dokumentumok azt mutatják, hogy az óvodai nevelés feladatai mindkét országban a gyermekfelügyeleten nagymértékben túlmutatnak, hiszen azok az óvodás gyermekek sokoldalú és széleskörű fejlesztését határozzák meg. E feladatok elvégzéséhez megfelelően képzett pedagógusokra van szükség, amire célirányos elméleti és gyakorlati felkészítés keretében mindkét országban az óvodapedagógus-képzés készíti fel a hallgatókat.

Az óvodapedagógus-képzésben oktatott tantárgyak

A két vizsgált ország óvodapedagógus-képzésében az egyik és egyben leginkább szembetűnő különbség a képzés hossza. Ez magával hozza a képzés során megszerzendő kreditek számának eltérését is. Mivel Magyarországon két szemeszterrel rövidebb a képzés és a hallgatók számára kevesebb kredit van előírva, kevesebb tárgyat tanulnak és tudnak teljesíteni. A tantárgyak típusaiban

egyezés van: mindkét képzésben megtalálhatóak kötelező, kötelezően választható és szabadon választható kurzusok egyaránt. Mind a magyar, mind a görög óvodai nevelés nagyobb autonómiát élvez, mint az iskolai tanítás, mivel csak kereteket adnak meg. A magyar óvodai alapprogramban az anyanyelvi nevelés, játék, verselés, mesélés, ének-zene, gyermektánc, rajzolás, festés, mintázás, kézi munka, mozgás, a külső világ tevékeny megismerése a fő tevékenységi formák. A görög óvodai tematikus tantervi keretrendszer a nyelv – anyanyelv és néhány éve az angol nyelv –, matematika, környezeti tanulás, alkotás és kifejezés, valamint információs és kommunikációs technológia alkotja.

Mivel ezek azok a területek, amelyekre az óvodai nevelés során a tevékenységeket szervezik, az óvodapedagógusokat is ezekre a tevékenységformákra készítik fel képzésük során, ezek jelennek meg mind a módszertani, mind a gyakorlati képzésben. Ennek megfelelően a tantárgyak is ezek köré szerveződnek.

Kötelező tárgyak

A kötelező tantárgyak és azok tematikáinak áttekintéséből láthatjuk, hogy a tárgyak körülbelül negyede egyezik vagy témáját, tartalmát tekintve egyeztethető. Ezek jelentik az óvodapedagógusképzés alapját, a legfontosabb alapismereteket. Az óvodai nevelés, óvodai foglalkozások területeit, mint anyanyelv, matematika és természettudományok, vizuális nevelés, zenei nevelés, valamint a kisgyermek neveléséhez elengedhetetlen pszichológiai és pedagógiai, módszertani ismereteket ölelik fel a felsorolt tárgyak. Vannak olyan tárgyak, amelyek csak a magyar tantervben szerepelnek kötelezőként, és találunk olyanokat, amelyeket csak a görög tanterv tartalmaz. Megfigyelhető, hogy a pszichológia fontos szerepet játszik az óvodapedagógusképzésben, az egyező területek mellett azonban néhány eltérő területe is megjelenik a két vizsgált tantervben. Jelentősebb eltérés, hogy míg a kaposvári tantervben kötelező tantárgyként jelen van a hallgatók zenei képzése, valamint a hallgatói testnevelés, addig a krétai tantervben csak az óvodáskorúak számára szánt zenei nevelést, valamint testnevelést és módszertanát találjuk. A magyar tantervben továbbá megjelenik néhány, az értelmiségi képzéshez hozzájáruló történeti, szociológiai, filozófiai jellegű elméleti tárgy, emellett a játékpedagógiai és a bábjáték módszertani témájú kurzus. Ez utóbbiak nagymértékben segítik az óvodapedagógusok nevelő munkáját, mivel az óvodai nevelésben a játékközpontúság a jellemző. Az idegen nyelv státuszában eltérés van a két egyetem képzésében. A magyar képzésben az idegen nyelv négy féléven keresztül kötelező (Idegen nyelv 1-2 és Pedagógiai szaknyelv 1-2), kredit nélküli tárgy, a görög képzésben ezzel szemben kreditértékkel rendelkező, két félév kötelezően választható, két félév szabadon választható tárgyként szerepel (Idegen nyelv I-IV).

A diplomaszerezés egyik alapfeltételét jelentő szakdolgozatíráshoz kapcsolódnak kötelező szakdolgozat-készítési kurzusok, ezt a kaposvári képzőhelyen az utolsó három, a krétai intézményben az utolsó két szemeszterben kell a hallgatóknak teljesíteni.

2. táblázat. Kötelező kurzusok listája a két intézmény óvodapedagógus-képzésében

MATE Kaposvár Campus	Krétai Egyetem
Általános pszichológia	
Fejlődéslélektan	Fejlődéslélektan 1.
Személyiségfejlődési zavarok pszichológiája	
	Az iskola előtti évek speciális pszichopedagógiája
Pedagógiai pszichológia	Nevelépszichológia
	Bevezetés a nevelésbe
Személyiség- és képességfejlesztés	
	Koragyermekkorai nevelés/oktatás
	A nevelés szociológiája
Játékpedagógia és módszertana	
Bábjáték és módszertana az óvodai nevelésben	
Óvodapedagógia	Óvodai nevelésmódszertan
Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek pedagógiája az óvodában	
A jelenkori társadalom és a gyermek	
	Bevezetés az interkulturális nevelésbe
Intézmény- és gyermekkortörténet	
A tanulás támogatása az óvodában	Általános tanításmódszertan
Érték, autonómia és kritikai gondolkodás	
Gyermek kultúra 1-2.	
Pedagógusok mentálhigiénéje	
Alapozó vizuális stúdiumok az óvodai nevelésben	
Anyanyelvi és beszédfejlesztés	Modern görög nyelv 1. (Történeti fejlődés - irodalom)
Anyanyelvi kompetencia fejlesztése 1-2.	Óvodás gyermekek szóbeli és írásbeli nyelve
Természettudományos és matematikai nevelés 1-2.	Matematikai koncepciók az óvodai nevelésben
Természettudományos és matematikai nevelés 1-2.	Tanítási megközelítések az óvodai természettudományos nevelésben
	Tanítási megközelítések a társadalomtudományokban
A külső világ megismerésének módszertana	
Digitális pedagógia alkalmazása az óvodában	Információs technológia az oktatásban 1.
A vizuális nevelés módszertana	Tanítási megközelítések az esztétikai nevelésben
Alkotási gyakorlatok	Szépművészetek és iparművészet 1.
Zenei készségfejlesztés	
Zenei alapismeretek	
Gyermektánc	
	Tanítási megközelítések a pszichomotoros nevelésben
	A pszichopedagógiai kutatás módszertana 1.
	Statisztika az oktatásban 1.
Az óvodai zenei nevelés módszertana 1-2.	Zenei és ritmikai nevelés óvodásoknak 1-2.
Testnevelés 1-4.	
	Testnevelés óvodásoknak 1.
Hospitálás	Hospitálás
Óvodai gyakorlat 1-4.	Óvodai gyakorlat 1-4.
Külső szakmai gyakorlat	
Szakdolgozat készítés 1-3.	Szakdolgozat készítés 1-2.

Hospitálás és óvodai gyakorlat

Az egyetemi tantermi tanulás mellett a pedagógusképzés szerves, kötelezően teljesítendő részét képezi az óvodai gyakorlat, ami tulajdonképpen mindkét esetben hospitálásból és tényleges óvodai gyakorlatból áll. Mindkét tantervben egy félév hospitálás van előírva a hallgatóknak, a magyar hallgatók ezt az első félévben, a görögök a harmadik vagy a negyedik félévben teljesítik. Mivel a görög óvodapedagógus-képzés 8 féléves, ugyanazt a hosszúságú hospitálást és gyakorlatot a második tanulmányi évben kezdik meg.

3. táblázat. A két intézmény óvodai gyakorlatának felépítése

Félévek	MATE Kaposvár, Magyarország	Kréta Egyetem, Görögország
1. félév	hospitálás (30 óra)	
2. félév	heti egy délelőtti óvodai csoportos gyakorlat, hat nap gyakorlat először bírálóként, majd vizsgázóként foglalkozások megtartása játék fókusszal	
3. félév	heti egy délelőtti óvodai csoportos gyakorlat, először bírálóként, majd vizsgázóként foglalkozások megtartása anyanyelvi és vizuális nevelés fókusszal	heti egy nap hospitálás, utána workshop
4. félév	heti egy délelőtti óvodai csoportos gyakorlat, először bírálóként, majd vizsgázóként foglalkozások megtartása a külső világ tevékeny megismerése fókusszal	hospitálás (ha a 3. félévben nem teljesítette)
5. félév	heti egy délelőtti óvodai csoportos gyakorlat, először bírálóként, majd vizsgázóként foglalkozások megtartása ének-zene és mozgás fókusszal	heti egy nap óvodai gyakorlat, minimum 1,5 nap foglalkozás megtartása a félévben; amikor a hallgató nem vezet foglalkozást, megfigyel, készül a foglalkozására
6. félév	külső szakmai gyakorlat (300 óra)	a követelményrendszer megegyezik az 5. félévben meghatározott paraméterekkel
7. félév		heti egy nap óvodai gyakorlat, minimum 4 nap foglalkozás megtartása a félévben; amikor a hallgató nem vezet foglalkozást, megfigyel, készül a foglalkozására
		külső 8 hetes szakmai gyakorlat
8. félév		a követelményrendszer megegyezik a 7. félévben meghatározott paraméterekkel külső 8 hetes szakmai gyakorlat (ha a 7. félévben nem teljesítette)

A két rendszer megegyezik abban, hogy az óvodai gyakorlat hospitálással kezdődik, ami mindkét esetben egy félévig tart. Ezt négy félév óvodai gyakorlat követi egy helyi intézményben, Kaposváron egy erre kijelölt gyakorlati képzést nyújtó intézményben, a Gyakorló Óvodában.

Ezeket felül eltérést figyelhetünk meg: a két szemeszterrel hosszabb képzési idő miatt a görög intézmény csak a második évtől írja elő a gyakorlatot, ami összesen öt félévben szerepel a tantervben, a magyar egyetemen összesen hat félévben járnak a hallgatók gyakorlatra. Mindkét ország vizsgált képzésének részét képezi egy nyolchetes összefüggő óvodai gyakorlat.

A magyar hallgatók minden egyes félévben kapnak jegyet a félévi gyakorlaton bemutatott teljesítményükre, a görög hallgatók az öt félév alatt három jegyet kapnak, mivel a teljes gyakorlat három szintre van osztva (1. szint=hospitálás, 2. szint=5-6. félév, 3. szint=7-8. félév) és szintenként értékelik a hallgatók teljesítményét. Mindezeket látva azt mondhatjuk, hogy a magyar képzés gyakorlat-orientáltabb.

Kötelezően választható tárgyak

A kaposvári intézményben a kötelezően választható tárgyakat az idegennyelvi kurzusokat leszámítva a választható speciális szakmai ismeretek tárgyai jelentik.

4. táblázat. Kötelezően választható tárgyak a Kaposvári Campuson

Kategóriák (ismeretkörök)	Teljesítendő kurzusok
Speciális szakmai ismeretek 1.	Gyógyypedagógiai alapismeretek, Az átmenetek pedagógiai támogatása, Az óvoda-iskola átmenet modelljei és problémái, Egészségnevelés, egészségfejlesztés, Játék és tanulás, Koragyermekkori intervenció, Koragyermekkori képességkibontakoztatás, Kreatív alkotóműhely az óvodában
Speciális szakmai ismeretek 2.	Gyógyypedagógiai alapismeretek, A kisgyermeket nevelő intézmények belső világa, Család-bölcsőde kapcsolat, a szülői kompetencia támogatása, Egészségnevelés, egészségfejlesztés, Fejlődés és gondozás az óvodában, Koragyermekkori intervenció, Koragyermekkori képességkibontakoztatás, Kreatív alkotóműhely
Speciális szakmai ismeretek 3.	Gyógyypedagógiai alapismeretek, A fenntarthatóságra nevelés természettudományos alapjai, A kisgyermeket nevelő intézmények belső világa, Család-bölcsőde kapcsolat, a szülői kompetencia támogatása, Egészségnevelés, egészségfejlesztés, Fejlődés és gondozás koragyermekkorban, Koragyermekkori intervenció, Koragyermekkori képességkibontakoztatás, Környezetpedagógia, Globalizáció és fenntarthatóság
Speciális szakmai ismeretek 4.	Gyógyypedagógiai alapismeretek, Az oktatás európai dimenziói, Egészségnevelés, egészségfejlesztés, Idegen nyelvű szakszöveg olvasása-fordítása, Koragyermekkori intervenció, Koragyermekkori képességkibontakoztatás, Kulturális és társadalmi különbségek, Kutatások a neveléstudományban, Óvodások a digitális világban, Globális, regionális, lokális folyamatok a 21. században
Speciális szakmai ismeretek 5. Angol nyelv az óvodában	Gyógyypedagógiai alapismeretek, Egészségnevelés, egészségfejlesztés, Koragyermekkori intervenció, Koragyermekkori képességkibontakoztatás, Beszédgyakorlat és óvodai hospitálás, Nyelvtan, Módszertan
Speciális szakmai ismeretek 6. Német nyelv az óvodában	Gyógyypedagógiai alapismeretek, Egészségnevelés, egészségfejlesztés, Koragyermekkori intervenció, Koragyermekkori képességkibontakoztatás, Beszédgyakorlat és óvodai hospitálás, Nyelvtan, Módszertan
Speciális szakmai ismeretek 7.	Gyógyypedagógiai alapismeretek, A fenntarthatóságra nevelés természettudományos alapjai, Az átmenetek pedagógiai támogatása, Az óvoda-iskola átmenet modelljei és problémái, Egészségnevelés, egészségfejlesztés, Játék és tanulás, Koragyermekkori intervenció, Koragyermekkori képességkibontakoztatás, Környezetpedagógia, Globalizáció és fenntarthatóság

Összesen hét speciális szakmai ismeretkört kínál az egyetem, amiből a hallgatók választása alapján indulnak az egyenként 32 kreditnyi választott ismeretkörök. Mivel az egyes speciális ismeretkörökhöz pontosan meg vannak adva a teljesítendő tantárgyak, a specializáció kiválasztásával történik a tárgyak választása is, azaz ennyi a mozgástér a tárgyak választására. Egyes tantárgyak több vagy mindegyik speciális szakmai blokkhoz hozzá vannak rendelve, így a fontosnak ítélt kurzusok mindenképpen teljesítendő, úgy mint a Gyógyypedagógiai alapismeretek, Koragyermekkori intervenció, Koragyermekkori képességkibontakoztatás, Egészségnevelés, egészségfejlesztés. Az alábbi táblázatban áttekinthetjük a speciális szakmai ismeretekhez rendelt kurzusokat.

A krétai intézményben ez másképp működik. A kötelezően választható tárgyak is a valamennyi tárgy esetében meghatározott hét fő tárgykörhöz, valamint az idegen nyelvekhez kapcsolódnak. A képzés tanterve megadja, hogy melyik tárgykörből hányat kell választani, tehát valamennyi tárgykörből kell tárgyakat választani. A választási lehetőség biztosított, mivel minden kategória esetében

több tárgyat kínálnak, mint amennyit választani kell belőle. Ez a rendszer szabadabb választási lehetőséget biztosít a hallgatóknak, ezáltal el is kerülhetők tárgyak az egyes kategóriákban. A táblázatban láthatók az egyes tárgykörökben kínált kurzusok.

5. táblázat. Kötelezően választható tárgyak a Krétai Egyetemen

Tárgykör	Választandó kurzusok száma	Kurzus kínálat
Pedagógia	5	Esztétikai nevelés, Pszichopedagógia, Neveléstörténet, Összehasonlító koragyermekkori nevelés, Oktatási értékelés, Szervezés és vezetés az oktatásban, Testi és pszichomotoros nevelés, A bölcsődéből az óvodába való váltás, Nyelvi fejlődés és nevelés óvodás korban, Környezeti nevelés
Módszertan az egyes tantárgyakhoz és tanterv	2	Történelem a koragyermekkori nevelésben, Vallási nevelés
Társadalomtudományok és oktatás		Bevezetés a pszichológiába, Az óvodás kor pszichológiája, Csecsemők és kisgyermek fejlődés-lélektana, Koragyermekkori autizmus pszichopedagógiája, Nevelépszichológia, Preventív intervenciók programok a nevelésben, Szociálpszichológia, Nyelvi kód és társadalmi rétegek, Bevezetés a szociológiába, A család szociológiája
Természettudományok és oktatás	1	Információs technológia az oktatásban, Multimédia alkalmazása az oktatásban, Természettudomány a koragyermekkori nevelésben
Bölcsészettudományok és oktatás	3	Bevezetés a filozófiába, Gyermekirodalom, Modern görög filológia, Görög történelem, Ortodox teológia, A nevelés filozófiája, Görög filológia és színházi nevelés, A nyelv keletkezése és fejlődése
Pszichoedukációs kutatás	1	Kvalitatív kutatás módszertana, Értékelés és mérés a koragyermekkori nevelésben, Statisztika az oktatásban
Művészetek és testnevelés Idegen nyelvek	2	Zene és ritmikai nevelés óvodásoknak, Képző- és iparművészetek, Művészettörténet, Festés és technikai dizájn, Testnevelés óvodásoknak, Idegen nyelv

Itt kell kitérni az óvodai idegen nyelvi foglalkozások helyzetére, valamint abban az óvodapedagógusok szerepére. Különbség a két képzésben, hogy míg a magyar hallgatók számára lehetőség van angol, illetve német nyelvi foglalkozások tartására jogosító speciális ismeretkörök teljesítésére, ehhez hasonló nincs a görög tantervben. Ennek oka, hogy Görögországban az óvodai idegen nyelvi foglalkozásokat – mivel a 2020/21-es tanévtől kötelező az angol nyelvi foglalkozás az óvodákban – nyelvtanárok tartják. Magyarországon az óvodai idegen nyelvi foglalkozások vezetése – habár azok nem kötelezőek, de egyre több intézményben elterjedtek – az óvodapedagógusok feladata.

Szabadon választható tárgyak

A magyar képzésben kevesebb szabadon választható tárgyat vehetnek fel a hallgatók, mivel rövidebb a képzés, kisebb a hozzá tartozó kreditkeret is. A tantervben találunk szabadon választható tárgyakat, amelyeket, a második, harmadik és a hatodik félévben javasolt a hallgatóknak felvenniük, összesen 9 kredit értékben, a MATE teljes szabadon választható tantárgyi kínálatából.

A görög képzésben szabadon választható tárgyakat a művészetek és testnevelés kivételével valamennyi tárgykörben hirdetnek (lásd 5. táblázat tárgykörei). Ebben a kategóriában valóban nagy szabadságuk van a hallgatóknak, ami azt jelenti, hogy hat tárgyat választhatnak bármely területről, sőt a kötelezően választható tárgyakból is az első hat tárgykörből. Ezenkívül engedéllyel két tantárgy választható más intézetek, tanszékek kurzuskínálatából is. Azt mondhatjuk tehát, hogy ezen a területen is van eltérés a két képzés között.

Összegzés

Mindkét országban alapvetően gyakorlatorientált az óvodapedagógus-képzés, amit a szakleírásban fel is tüntetnek. Ez azt jelenti, hogy az elméleti tárgyak mellett hangsúlyosan jelen vannak a gyakorlati tárgyak, szemináriumi foglalkozások, valamint az intézményi gyakorlat is. Görögországban az óvodai nevelés az általános iskolával együtt az alapfokú oktatás része, ami meghatározza az óvodapedagógus-képzés jellegét is. Görögországban ezért az óvodapedagógus- és a tanítóképzés képzési ideje azonos, ugyanannyi kreditet kell teljesíteni, eltérően a magyarországi gyakorlattól. A magyar képzésben több kreatív és zenei készségfejlesztő kurzus, a görög képzésben több természettudományi, társadalomtudományi és kutatómódszertani kurzus található (lásd kötelezően és szabadon választható tárgyak).

A kaposvári képzésben kisebb a mozgástér a tantárgyválasztásban, ami feltehetően a rövidebb képzési idővel is összefügg. Mivel kevesebb idő áll rendelkezésre a szak abszolválásához, szigorúbb rend szerint kell haladni a tantárgyak teljesítésével, ami a mintatanterv követésével megvalósítható. A kaposvári hallgatóknak egy speciális ismeretkört kell választaniuk, amihez hozzá vannak rendelve a teljesítendő tárgyak, így a speciális ismeretkör választásával egyben a kötelezően választható tárgyak választása is megtörténik. A szabadon választható kurzusokból a görög hallgatóknak többet kell teljesíteniük. A magyar képzésben lehetőség van idegen nyelvi foglalkozások tartásához szükséges kurzusblokk választására is, ami a görög képzésben nem található meg. Ennek oka, hogy míg Magyarországon az idegen nyelvi foglalkozásokat óvodapedagógusok végzik, Görögországban nyelvtanárok, esetenként óvodapedagógusok bevonásával zajlik mindez.

Mindkét ország képzésének kialakításánál meghatározó, hogy az mire készíti fel a leendő óvodapedagógusokat. A magyar óvodai alapprogramban hangsúlyos a játék szerepe, ezért a hallgatók tanulnak játékpedagógiát, bábjátékot és ezekhez kapcsolódó módszertant is. Kiemelt területek az egészséges életmódra nevelés, mozgás, gyermektánc, vizuális tevékenységek (rajz, festés, mintázás, kézi munka), ének-zene, anyanyelv, verselés, mesélés, ennek megfelelően a kötelező tárgyak és a kínált speciális szakmai ismeretek is ezen területekhez, valamint módszertanukhoz kapcsolódnak. Mivel a görög óvodai nevelésben az utóbbi évektől kiemelt szerepet kap az információs technológia, a görög képzésben lehetőség van erre vonatkozó kurzusokat választani. Ezenkívül a történelem és teológiai, vallási kurzusok is hangsúlyosak. Bár mindkét képzésben a heti gyakorlatok mellett egy összefüggő, hosszú külső gyakorlat is kötelezően része a tantervnek, az a görög hallgatók esetében bármilyen intézményben letölthető, ahol iskoláskorúnál fiatalabb vagy iskoláskorú gyermekekkel foglalkoznak. Nem jelentős, de eltérés, hogy a magyar képzésben ezt az utolsó szemeszterben, a görög képzésben az utolsó két szemeszter valamelyikében teljesítik. Véleményem szerint nagyon fontos a diploma kézhezvétele előtt ez az összefüggő gyakorlat, meghatározó, jó felkészülés a munkába állás előtt.

Összességében megállapítható, hogy mindkét ország a képzés során törekszik a gyakorlatorientáltságra, azonban felfedezhetők jelentős különbségek is (például a képzés hossza, tantárgyak elkerülési lehetősége, a tantárgyválasztás szabadságának jellege). Az óvodapedagógus-képzéseknek mindkét országban megvannak a saját hagyományai, amelyek figyelembe veszik az adott ország oktatási rendszerének és óvodai nevelésének sajátosságait, tradícióit.

Hivatkozott források

- 137/2018 (VII.25.) *Korm.rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012 (XII.17.) Korm.rendelet módosításáról.* <https://njt.hu/jogszabaly/2018-137-20-22>
2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről. <https://njt.hu/jogszabaly/2011-190-00-00.0>
- 363/2012 (XII.17.) *Korm.rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról.* <https://njt.hu/jogszabaly/2012-363-20-22>
- 63/2021 (XII.29.) ITM rendelet a pedagógusképzés képzési terület egyes szakjainak képzési és kimeneti követelményeiről. <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a2100063.itm>
- European Commission. (2025). *Higher education in Europe.* <https://education.ec.europa.eu/study-in-europe/planning-your-studies/higher-education-in-europe>
- Eurydice (2025). *National education system. Greece.* <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/national-education-systems/greece/overview>
- Eurydice (2025). *National education system. Hungary.* <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/national-education-systems/hungary/overview>
- <https://www.felvi.hu/felveteli/karrierinfo/Szakleirasok/index.php/szak/80/szakleiras>
- Kéri, K. (1998). *Magyar nők a dualizmus korában. Dimenzió* #21. <https://iqdepo.hu/dimenzio/21>
- Law 1566/1985.* <https://www.kodiko.gr/nomothesia/document/276374/nomos-1566-1985>
- Law 4704/2020.* <https://www.kodiko.gr/nomothesia/document/631996/nomos-4704-2020>
- Mészáros, I.; Németh, A., & Pukánszky, B. (2000). *Bevezetés a pedagógia és az iskoláztatás történetébe.* Osiris Kiadó.
- Óvodapedagógus alapképzési szak szakleírás (2024). Óvodapedagógus tanterv 2023/2024.* Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Neveléstudományi Intézet.
- Pukánszky, B., & Németh, A. (1996). *Neveléstörténet.* Nemzeti Tankönyvkiadó Rt.
- Szabó, B. G. (2000). Az iskola előtti nevelés és az alapképzés oktatás az EU-ban. *Új Pedagógiai Szemle*, 54(9), 757–773.
- University of Crete Department of Preschool Education, Undergraduate Studies Regulations, Academic Year 2018/2019. <https://ptpe.edc.uoc.gr/en/undergraduate-studies-regulations>
- University of Crete Undergraduate studies regulations: Department of Preschool Education, academic year 2018/2019. <https://ptpe.edc.uoc.gr/en/undergraduate-studies-regulations>
- Vág, O. (1962). A magyar óvodai nevelés kialakulása és Brunszvik Teréz. In O. Vág, L. Orosz, & E. Zibolen (Eds.), *Brunszvik Teréz pedagógiai munkássága* (pp. 7–22). Tankönyvkiadó.
- Vrinioti, K. (2014). A comparison of the national preschool curricula in Greece and Iceland. *Teyxos*, 22. <http://cier.edu.gr/uploads>TEYXOS-22-2>

Szerző

Szilvási-Bódis Zsuzsanna

ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-9736-0223>

Magyar Agrár-és Élettudományi Egyetem, Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet

E-mail cím: szilvai.zsuzsanna.marianna@uni-mate.h

A műre a Creative Commons 4.0 standard licenc alábbi típusa vonatkozik: [CC-BY-NC-ND4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/).

